

Lábdy Jenő¹

A HAZAI VÍZKÁRELHÁRÍTÁS JELENLEGI RENDSZERE ÉS A VÉGREHAJTÁSBAN KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

The present system of the national water damage prevention,
and the interaction among the organizations involved in the
execution

DOI: 10.30583/2019/1-2/127

Absztrakt:

A vízkárelhárítás, azon belül az árvízvédekezés széleskörű társadalmi összefogást igényel. A cikk bemutatja az együttműködő közigazgatási és védelmi igazgatási szervek vízkárelhárítási helyzetben történő működését, azon belül is a műszaki irányítási feladatok hierarchikus rendjét és a védelmi igazgatás irányítási rendszerét meghatározó jogszabályokat, az országotól a helyi szintig. Ismerteti a védekezés különböző szereplőinek feladatait, kapcsolatrendszerét és a jellemző együttműködési problémákat. Rámutat arra, hogy a védekezés – a meglévő jogszabályokra alapozva – konfliktusmentesen végrehajtható

Kulcsszavak: közigazgatás, védelmi igazgatás, vízkárelhárítás, együttműködés, jogi szabályozás

Abstract:

The water damage prevention, within it the flood protection demands a wide range of social collaboration. This article presents the cooperation of the administrative and protective bodies during a water damage prevention situation, within it the hierarchical system of the technical control and the legislation which determine the controlling system of the protective administration from the national level to the local one. We delineate the challenges and the network of the different actors of the protection activities, and the typical collaboration problems. The article points out that the protection activities – based on the existing legislation – can be implemented without any conflicts.

¹ Országos Vízügyi Főigazgatóság műszaki főigazgató-helyettes,
ORCID: 0000-0002-9582-1316

Keywords: *administration, protective administration, cooperation of water damage prevention, legislation*

1. Bevezetés

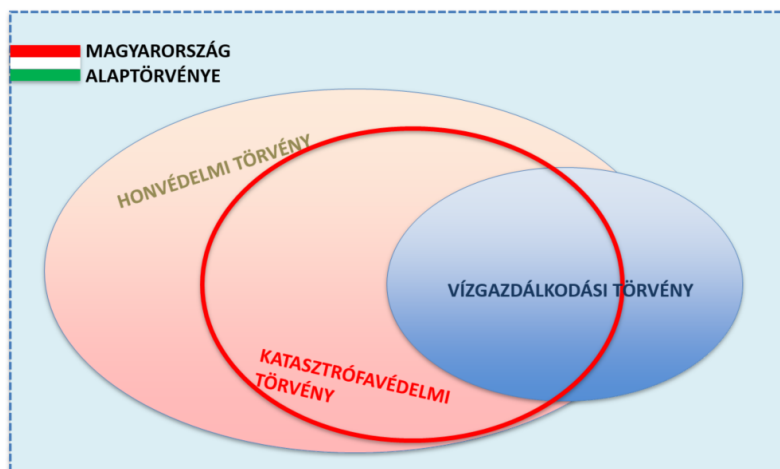
Az 1989-ban kezdődött rendszerváltás során az ország társadalmi berendezkedése jelentősen megváltozott. Ez az átalakulás természetes módon a közigazgatás, és azon belül a védelmi igazgatás rendszerét is nagymértékben módosította. Az ország, valamint a lakosság és az anyagi javak védelme területén a változások nem egyik napról a másikra következtek be, a jelenlegi védelmi rendszerek és struktúrák fokozatosan alakultak ki. Az átalakítás a vízkárelhárítás területén is éreztette a hatását, különösen a jogszabályi előírásoknak megfelelő irányítás, valamint a végrehajtásban résztvevők kötelezettsége és együttműködése területén. Az utóbbi években bekövetkezett borsodi és dunai árvizeknél szerzett tapasztalatok alapján elmondható, hogy a védelmi igazgatás keretei között a védekezésben közreműködő szervezetek együttműködése nem volt zavartalan. Több olyan probléma is felmerült, amelyek hátrányosan befolyásolták a feladatok végrehajtását. Ezek általában emberi (vezetői) okokra, vagy a jogszabályok eltérő értelmezésére vezethetők vissza. A védekezés minőségét nem csak az érdekelt szervezetek egyedi képességei, hanem az együttműködési készségük is jelentősen meghatározzák. Ebben a cikkben a szerző bemutatja a hazai vízkárelhárítás jelenlegi helyzetét, feltárja a védekezésben résztvevő szervek és szervezetek együttműködési problémáit és okait, javaslatot tesz ezek elhárítására, megoldására.

2. Az árvízvédelem jogszabályi háttere, irányítása

Jogszabályi háttér

A védekezési feladatok szabályozását - legmagasabb szinten - az 1. számú ábrán látható szerkezetben határozzák meg a jogszabályok. A legszélesebb spektrumot az Alkotmányra támaszkodó Honvédelmi Törvény tartalmazza, amely minden, az ország biztonságát valamilyen módon fenyegető eseményre vonatkozik. Ilyen például az ország ellen irányuló külső támadás, a biztonságát veszélyeztető, az államrend megdöntésére irányuló belső fenyegetés, migráció, vagy olyan méretű természeti katasztrófa, amelynek az elhárítása a legszélesebb

összefogást igényli. A Honvédelmi Törvénynél valamivel szűkebb területet szabályoz a Katasztrófavédelmi Törvény, amely a természeti katasztrófák (járványok, hőhullám, szélvihar, vizek kártételei stb.) elleni védekezés jogi szabályozását tartalmazza. A Vízgazdálkodási Törvény a természeti katasztrófák közül kiemeli a vizek kártételei elleni védekezést, nevesíti a résztvevőket, szabályozza a feladatukat stb.

1. számú ábra. A jogi szabályozás tagozódása a védekezési feladatok szerint (Forrás: az Országos Vízügyi Főigazgatóság központi bemutató gyűjteménye, készítette: Dr. Dobi László)

A védekezést szabályozó törvények értelmezésénél mindenképpen szükséges a „lex specialis derogat legi generali” jogelvet figyelembe venni, amely értelmében a hatályos jog alkalmazása során a lex specialis (tehát kifejezetten a tárgyra vonatkozó jogszabály) megelőzi a szintén a tárgyra vonatkozó, de általános szabályt (lex generalis). Ezen elv alapján a jogszabályi hierarchia nem törhető át, csak a hierarchia azonos fokán álló jogszabályok között igazíthat el a jogalkalmazás során az adott ügyben hatályos és alkalmazandó norma megállapításához [1]. E jogelvnek az alkalmazása egyszerűnek tűnhet, de annak figyelmen kívül hagyása okozza a legtöbb jogértelmezési problémát. A továbbiakban a vízkárelhárítás fogalmát, az árvízvédekezés szervezeti struktúráját és irányítási rendszerét mutatom be.

Az 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról (VGT)² [2] a vízkárelhárítás fogalmát az alábbiakban határozza meg:

„...vizek kártételei elleni védelem és védekezés (vízkárelhárítás): a károsan sok vagy károsan kevés víz elleni szervezett

² 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról, 1. számú melléklet 29. pont

tevékenység, ideértve a kártételek megelőzését szolgáló védőművek építését, rekonstrukcióját, fejlesztését, üzemeltetését és fenntartását, valamint a védekezést követő helyreállítást is;”

A védekezés a legtöbb esetben csak alapidőszakból áll, amikor a védekezés – a kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása – nem haladja meg a jogszabály által kijelölt szervezetek előírt rendben történő védekezési lehetőségeit. Ez az árvízvédekezés esetében az I-III. és rendkívüli készültségi fokozatok elrendelése esetén valósul meg, mikor még nem kerül sor vészhelyzet kihirdetésére. Az egyes fokozatokat akkor kell elrendelni, ha az áradó víz a fokozatra mértékadó vízállást elérte, és további áradás várható.

A gyakorlatban, hogy időt nyerjenek, vagy ha a védelmi művek állapota indokolja, sokszor már a mértékadó vízállás elérése előtt elrendelik a fokozatot, amikor nyilvánvaló annak bekövetkezése. Rendkívüli esetben (például, ha az áradó víz az addig mért legnagyobb vízállást (LNV) megközelíti, vagy bármely okból töltésszakadás fenyeget) a vízügyi igazgató – a 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet az árvíz- és a belvízvédekezésről³ [3] az Országos Műszaki Irányító Törzs vezetőjén keresztül, az érintett védelmi bizottság elnökének egyidejű tájékoztatása mellett – javaslatot köteles tenni a feladatok végrehajtásáért felelős miniszternek a rendkívüli készültség elrendelése érdekében. A védekezési fokozatot elrendelése azért fontos, mert ez határozza meg a szükséges tennivalókat, de hatással van a finanszírozás módjára is.

A 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről⁴ [4] az ilyen helyzetet „katasztrófaveszélynek” minősíti. Ezt különösen fontos tisztázni, ha az árvízvédekezés során nem következett be katasztrófa⁵ [4] (ez egyébként a magyarországi árvízvédekezések során nagyon ritkán történ), így az irányítási rendszert is ennek megfelelően kell működtetni.

Alapvetően más irányítási rendszert jelent, ha a Kormány, Magyarország alaptörvényének 53. cikkének (1) bekezdése alapján [5] „veszélyhelyzetet” hirdet. A Kormány a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

³ 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet az árvíz- és a belvízvédekezésről, 12. § (3)

⁴ 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről, 3.§. 9. pont

⁵ 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről, 3.§. 5. pont

Amíg a katasztrófaveszély egy folyamat vagy állapot, amelynek következményeként okszerűen lehet számolni katasztrófa bekövetkezésével, addig a veszélyhelyzet egy minősített időszak, melyben speciális jogrend lép életbe, amely eltér az általános közigazgatási rendszertől.

A védekezés irányítása is változhat: a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter – legfeljebb a veszélyhelyzet alatt, de maximum annak fennállásáig - miniszteri biztost nevezhet ki, illetve a helyi katasztrófavédelmi tevékenység irányítását a hivatásos katasztrófavédelmi területi szerv vezetője által kijelölt személy veszi át.

A 1. számú ábra összefoglalja a vízkárelhárítást szabályzó jogszabályokból levezethető irányítási jogköröket.

	Állami védműveken	Társulati védműveken	Önkormányzati védműveken
I., II. és III. védekezési készültség tartama alatt	VIZIG igazgató	a vízgazd. társ. intéző bizottsága által kijelölt és a vízügyi igazgató által jóváhagyott személy	polgármester
rendkívüli védekezési készültség tartama alatt, ha veszélyhelyzet kihirdetésére nem kerül sor	<u>VIZIG igazgató</u> vagy a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter által <u>kirendelt megbízott</u>	a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter által <u>kijelölt személy</u>	polgármester
veszélyhelyzet időtartama alatt	a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter által <u>kirendelt megbízott</u>	a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter által <u>kijelölt személy</u>	területileg illetékes katasztrófavédelmi szerv vezetője által <u>kijelölt személy</u>

1. számú ábra. A védekezés műszaki feladatainak helyi irányítása
(Forrás: az Országos Vízügyi Főigazgatóság központi bemutató
gyűjteménye, készítette: Dr. Dobi László)

Az előzőekben ismertetett jogszabályokból egyértelműen megállapítható, hogy a műszaki irányítás az állami védvonalakon – amelyek kettőnél több települést védenek – a területileg illetékes vízügyi igazgatóság vezetőjének és a helyi irányításra beosztott szakemberének (védelemvezető) a jogköre.

A védekezés azonban nem csak a védvonalakon ellátott műszaki tevékenységből áll, hanem az árvíz által sújtott területen élő lakosság alapvető életfeltételeinek a megteremtése is fontos feladat. Ezt a legtöbb önkormányzat – még nem túl súlyos árvízi helyzetben – sem képes ellátni. Az ellátás megoldásában vagy az esetleges kitelepítésben nagy szerepe van a katasztrófavédelemnek, a honvédségnek és a rendőrségnek is. A három felsorolt szervezetnek szintén fontos feladata a védekezéshez szükséges munkaerő és anyag biztosításában való közreműködés is, de a műszaki irányítást a vízügyi szerveknek kell ellátnia.

Az irányítási jogkörök tisztázása azért is rendkívül fontos, mivel a védekezés és az együttműködés során ennek eldöntése okozza a legnagyobb konfliktusokat.

A védekezési feladatok végrehajtása során sem a hivatásos, sem a civil szervezetek részéről nem jellemző a nemtörődomség, sokkal inkább a túlzott tenni vágyás. Sokszor nehéz elfogadni, hogy az aktív védekezés befejeződött (a védvonalak kellő magasságúak és megfelelően állékonyak), és a továbbiakban csak megfigyelő szolgálatra van szükség. Ez nehéz helyzet elé állítja a helyszínen dolgozó vízügyes szakembert. Könnyebb dolga van a hivatásos, rendvédelmi szervezetekkel, mert ott a kirendelt egység vezetőjével legtöbbször rendezni tudja a vitás kérdéseket. A civil segítőkkel – akik sokszor saját lakóhelyüket, értékeiket védik – nehezebb megegyezésre jutni.

Azonban minden esetben a védvonalon végzendő munkálatokat, beavatkozásokat a vízügy részéről kirendelt vagy állami védvonalon az oda beosztott szakember döntései alapján kell végrehajtani.

3. A védekezésre kötelezettek és feladataik

A Vízgazdálkodási Törvény a vizek kártételei elleni védekezési kötelezettségeket az alábbiak szerint határozza meg ⁶ [2]:

„A vizek kártételei elleni védelem érdekében szükséges feladatok ellátása - a védőművek építése, fejlesztése, fenntartása, üzemeltetése, valamint a védekezés - az állam, a helyi önkormányzatok, illetve a károk megelőzésében vagy elhárításában érdekelt kötelezettsége.”

⁶ 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról, 16. §. (1).

Állami feladatok

Az állam a vizek kártételei elleni védekezési feladatait a vízügyi igazgatási szerveken keresztül látja el. Nagyon fontos kiemelni, hogy a vízügyi igazgatási szervek nem csak a védekezési feladatokat készítik elő és látják el, hanem tudatos fejlesztéssel megelőzik az árvizek okozta problémák kialakulását. Főbb feladatok:

- kockázati térképezés, kockázatkezelési terv készítése;
- az állam kizárólagos tulajdonában lévő vízkárelhárítási művek fenntartása, fejlesztése;
- a vízkárelhárítás műszaki, igazgatási teendőinek irányítása, illetőleg ellátása;
- a védekezés területi tervezése;
- a helyi önkormányzatok vízkárelhárítási tevékenységének szakmai irányítása;
- az önkormányzati vízkárelhárítási tervek készítéséhez adatszolgáltatás;
- a folyók menti nyílt ártéri települések esetében a vízkárelhárítási tervek elkészítése;
- a vízjárulatok vízkárelhárítási tevékenységének szakmai irányítása;
- a vizek kártételei elleni védelemmel kapcsolatos tájékoztatás.

A helyi önkormányzatok feladata:

- a legfeljebb két település érdekét szolgáló védőművek létesítése, a helyi önkormányzat tulajdonában lévő védőművek fenntartása, fejlesztése és azokon a védekezés ellátása;
- a település belterületén a patakok, csatornák áradásai, továbbá a csapadék- és egyéb vizek által okozott kártételek megelőzése (kül-és belterületi védőművek építésével), a védőművek fenntartása, fejlesztése és azokon a védekezés ellátása;
- a vizek kártételei elleni védelemmel összefüggő - külön jogszabályban meghatározott - feladatok ellátása.

Az állami, illetve helyi önkormányzati jogkörbe nem tartozó tevékenységek ellátása az érdekelt ingatlantulajdonosok, valamint az ingatlan egyéb jogcímen használók feladata.

A törvényi meghatározásból látható, hogy a települési önkormányzatoknak is jelentős feladataik vannak a védekezés vonatkozásában, de Budapestet kivéve, ehhez nem rendelkeznek megfelelő, professzionális, kiképzett szervezettel, védelmi anyagokkal és gépekkel. A főváros esetében sem közvetlenül az önkormányzat látja el a védelmi feladatokat, hanem szerződés alapján a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. (a 47/1994. számú, Fővárosi Önkormányzati rendelet az árvíz- és belvíz-védekezésről szerint [6]). Olyan esetekben, mint például a borsodi árvízvédekezés (2010), jelentős állami segítségre volt szükség a védekezés végrehajtásához. Ennek keretében a vízügyi szervezet szakembereket, védelmi anyagot és eszközöket küldött a helyszínre. Gondot okozott viszont a védekezés irányítása során az irányítási jogkörök gyakorlása, mivel a jogszabályi előírások alapján a felelősség a polgármestereké volt. Sok esetben általuk át nem látható következményekkel járó beavatkozások végrehajtásához kellett hozzájárulniuk. További gondot okozott, a védelmi tevékenység részét képező, a védelmi művek helyreállítására irányuló tevékenység megvalósítása.

A védelmi igazgatás felépítése, szintjei, feladatai a védekezés során

A védelmi igazgatás a közigazgatás részét képező feladat- és szervezeti rendszer, amely az állam védelmi feladatainak megvalósítására létrehozott, valamint e feladatra kijelölt közigazgatási szervek által végzett végrehajtó, rendelkező tevékenység.

Magában foglalja:

- a különleges jogrendre történő felkészülést;
- az említett időszakok és helyzetek honvédelmi, polgárvédelmi, katasztrófavédelmi, védelemgazdasági, lakosságellátási feladatainak tervezésére, szervezésére, a feladatok végrehajtására irányuló állami tevékenységek összességét [7].

A védelmi igazgatás rendszerének szintjei, szerepük a vízkárelhárításban

Kormányzati szint: kormány, kormányzati koordinációs szerv, a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter, ágazati miniszterek, a központi államigazgatási szervek. A kormányzati szint része – vízkárelhárításkor – a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter, aki valamennyi készségi fokozatban, illetve veszélyhelyzet

esetén is, felelős a védekezési munkák irányításáért, amely feladatát az Országos Műszaki Irányító Törzsön keresztül látja el.

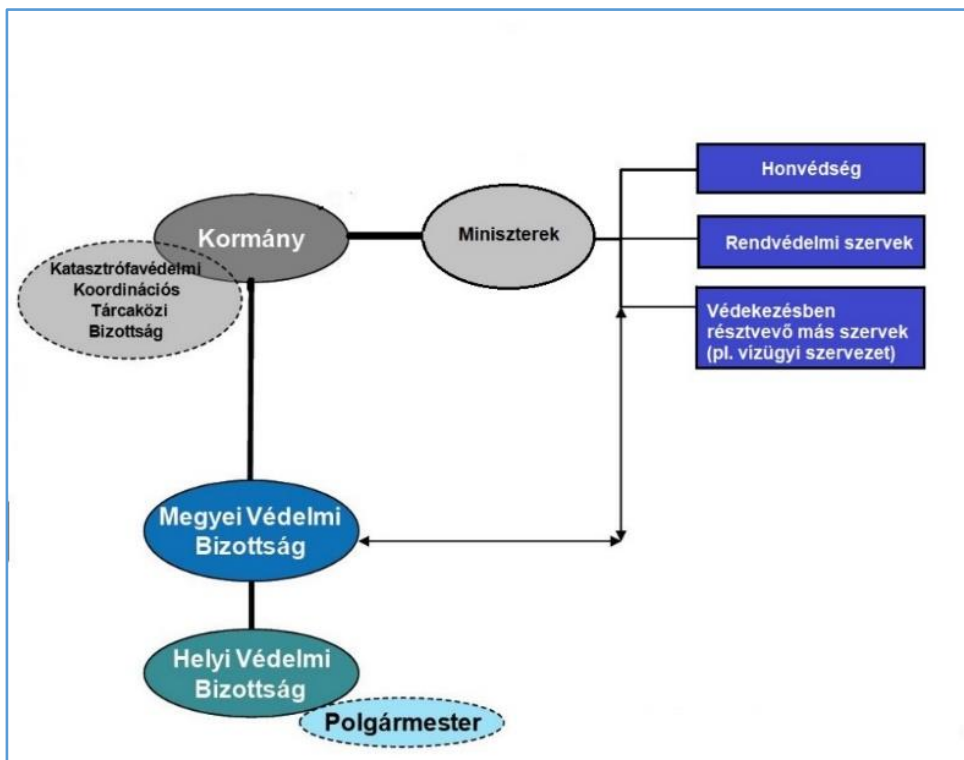
Területi szint: a megyei, fővárosi védelmi bizottság.

Helyi szint: járási, fővárosban kerületi.

A megyei, fővárosi és helyi védelmi bizottság az illetékességi területén összehangolja a vízkárelhárításban közreműködő szervek védekezéssel kapcsolatos feladatainak ellátását.

Polgármester: a helyi vízkárelhárítási feladatok végrehajtásának letéteményese. Illetékességi területén irányítja és szervezi a felkészülést és a védekezést, valamint a Kormány döntésének megfelelően részt vesz a helyreállításban és újjáépítésben.

A védelmi igazgatás felépítése a 2. számú ábrán látható.

2. számú ábra. A védelmi igazgatás felépítése (Forrás: A szerző saját szerkesztése)

További közreműködők az árvízi védekezésben: a gazdálkodó szervezetek, civil, karitatív és humanitárius szervezetek, a természetes személyek stb.

A védelmi igazgatási szervezet hierarchikus, a magasabb szint irányítja és összehangolja az alacsonyabb szinten lévő szervezetek munkáját.

4. A védelmi igazgatási és a védekezésben résztvevő más szervek, szervezetek kapcsolatrendszere

A vizek kártételei elleni védekezés a védvonalakon, a vízi létesítményeken végzett műszaki beavatkozásokon túl sok más segítő és kapcsolódó tevékenységből áll. A vízügyi szervezet már több évtizede olyan létszámmal működik, hogy a védekezés során döntően csak a műszaki irányítást tudja ellátni. Nem rendelkezik megfelelő mennyiségű emberi és gépi erőforrással a vízkárelhárítási tevékenység maradéktalan ellátásához. A szükséges erőforrások bevonása az érdekelt polgármesterek útján (helyi lakosság és vállalkozók közreműködése) és a védelmi bizottságok koordinációjával lehetséges (honvédség, rendvédelmi szervek). Ezen felül fontos szerepe van a védelmi bizottságoknak a védekezés különleges anyagigényének biztosítása során is. A megyei (fővárosi) védelmi bizottság a védekezés irányításában is részt vehet, ha úgy ítéli meg, hogy az helyi szinten már nem valósítható meg.

A védekezési tevékenységen túl, az ár- és belvizek időszakában még akkor is több állami szerv együttműködése szükséges, ha valójában nem történik gátszakadás vagy nem tervezett elöntés. A levonuló ár, illetve a kialakuló belvízi elöntés képezhet olyan akadályokat, amelyek gátolják a lakossági ellátások egy részét (pl. élelmiszer- szállítás, tömegközlekedés). Ilyen esetekben a védelmi bizottságok koordinációjával a honvédség és a rendvédelmi szervek erőforrásait kell igénybe venni a lakossági ellátás biztosítása érdekében. Kiemelten fontos szerepe van például a rendőrségnek, amely szakterületének feladatain túl (pl. lezárások, védekezési forgalom irányítása, vagyonvédelem) a közvetlen fizikai munkavégzésben is részt tud venni.

A megyei, illetve fővárosi védelmi bizottság dönt a megelőzési célú vagy katasztrófahelyzetben történő kitelepítésekről. A döntés meghozatalában döntő szerepe van a védekezést irányító vízügyi szerv helyzetértékelésének is.

5. Gyakran előforduló együttműködési problémák

Az elmúlt árvízvédekezések tapasztalatai alapján elmondható, hogy konfliktusok, együttműködési problémák leginkább a védekezésben közvetlenül résztvevők között alakulnak ki. A vita legtöbbször nem a beavatkozások műszaki tartalma miatt jön létre, hanem a munkálatok irányítása a legfőbb kérdés. A legtöbb konfliktushelyzet a vízügyi szervezettől kirendelt szakértő és a helyi polgármester között alakul ki, melynek legfőbb oka, hogy a kisebb önkormányzatok nem rendelkeznek megfelelő szakértelemmel egy árvízvédelmi beavatkozás megvalósításához. Sok helyen, a helyi vízkárelhárítási feladatok gyakran hasonlóan bonyolultak, mint az állami védvonalakon, ezért a beavatkozások végrehajtásához magas szintű szakértelem szükséges. Normális esetben a polgármester – szakértelem hiányában –átengedi a védelmi munkák irányítását a vízügy, vagy más esetben a katasztrófavédelem szakemberének. Ezzel időt lehet nyerni, nem szükséges megvárni a védelmi bizottság beavatkozását.

Ritkább, de előforduló konfliktushelyzet, amely a vízügyi helyi irányítás és a katasztrófavédelem között alakul ki. A vízügyi ágazat, létszámából adódóan, a legtöbb védvonalon csak a védekezés műszaki irányítását tudja ellátni, saját fizikai létszámmal a katasztrófavédelem, a rendőrség és a honvédség rendelkezik. A katasztrófavédelmi szakemberek rendszeres vízkárelhárítási képzést kapnak, ezért próbálnak beavatkozni a műszaki irányításba is. A vízügy szakemberei azonban nem csak védekezés alatt foglalkoznak a védvonalakkal, hanem irányítják azok fenntartását, fejlesztését. Így a gátak, műtárgyak gyenge pontjait ők ismerik, a megelőző munkák már akkor elkezdődhetnek, amikor még az árvízi jelenségek (csorgás, szivárgás stb.) meg sem jelentek. Ezzel a ténnyel összhangban vannak a jogszabályok is, amelyek a műszaki irányításra a vízügyi ágazatot jogosítják fel.

Együttműködési problémát jelenthet az is, hogy a védelmi igazgatás szervei a közigazgatási egységekre épülnek (pl. megye, város),

viszont a vízkárelhárítási döntéseket a legtöbb esetben (kivéve pl. a helyi vízkár-eseményeket) az érintett vízfolyások vagy belvízvédelmi öblözetek teljes területére figyelemmel kell meghozni. A vízügyi igazgatóságok vízgyűjtőre szervezettek, amely azt jelenti, hogy nem megyei vagy járási szervezetek, hanem a kezelésükben lévő vízfolyások teljes vízgyűjtőjére kiterjed a hatáskörük. Ezért fontos koordinációs szerepük van a központi védelmi igazgatási szervek mellett, amelyek országos hatáskörükből adódóan szintén ellátják ezt a feladatot.

További nehézséget jelent a védekezés során a túlzott információigény. Például, a vízrajzi adatokat szinte minden közreműködő szervezet külön-külön gyűjti és tárolja, erőforrásokat lekötve ezzel. A felesleges munkán túl, ez a tevékenység azzal a veszéllyel is jár, hogy a párhuzamos adatgyűjtés hibákat generál (emberi vagy informatikai hibából adódóan), amely félretájékoztatást eredményezhet.

6. Összegzés, értékelés

A fentiekben felhívtam a figyelmet a vízkárelhárítás jogi szabályozásának értelmezési problémáira, valamint ismertettem a védelmi igazgatási rendszer szerepét az árvízi védekezés végrehajtása során. A vízkárelhárítás irányítási rendszerében elhatárolható a koordináló szervezetek (pl. védelmi bizottságok) és a műszaki beavatkozásokat végző és irányító szervezetek (pl. vízügyi igazgatóságok, önkormányzatok) hatásköre és feladata. A hatáskörök és feladatok megfelelő elhatárolása az alábbiak miatt fontos:

- a műszaki beavatkozások csak az irányítási jogkörök egyértelmű meghatározása esetén végezhetők hatékonyan;
- az emberi erőforrások, anyagok és gépek csak a műszaki feladatok összehangolt, vízügyi szakmai irányítása mellett használhatóak fel hatékonyan a védekezési feladatok megoldására;
- a közvélemény tájékoztatása csak akkor oldható meg megfelelően, ha az azt megalapozó információk a szakmailag kompetens, felelős szervezettől származnak;
- a védekezést támogató jelentési rendszer (például vízrajzi, védekezési tájékoztatás) csak akkor képes megfelelően ellátni a feladatát, ha egy adott információt csak az a szervezet kap meg, amelynek arra valóban szüksége van, és nem folyik

párhuzamos adatgyűjtés ugyanarra az adatkörre vonatkozóan. A mai informatikai eszközök lehetővé teszik egy központi adatbázis működtetését, amely valamennyi védekező szervezet számára elérhető.

A vízkárelhárításhoz kapcsolódó jogszabályok áttekintése alapján megállapítható, hogy a védekezés valamennyi szereplőjének a jogkörei és kötelezettségei meghatározhatóak. Az együttműködés problémáit nem a szabályozatlanság, hanem elsődlegesen a helyi vezetői, illetve más emberi problémák okozzák. A jogszabályok eltérő módon történő értelmezése elkerülhető, ha a védekezésre történő felkészítés részévé válik – a műszaki ismeretek mellett – a vízkárelhárítás jogi hátterének megismerése is.

További problémát jelent a vízgyűjtőre szervezett vízügyi igazgatóságok és a közigazgatási határokkal rendelkező más állami szervezetek együttműködésének összehangolása. A vízkárelhárítás nem hogy megye-, de országhatárral sem korlátozható. Ezért a kormánynak kiemelt szerepe van a tevékenység szervezésében, mivel őt nem kötik a közigazgatási határok, másrészt törvényben leírt kötelezettsége a nemzetközi együttműködés koordinációja is. Jó példa erre a Tiszavölgy árvízvédelmi fejlesztése, amely az egész folyóvölgyet egy egységként kezeli, beleértve a határon túli területeket is.

Felhasznált Irodalom

- [1] **Trócsányi László, Schanda Balázs:** *Bevezetés az alkotmányjogba; Az Alaptörvény és Magyarország alkotmányos intézményei*, IV. fejezet. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2014. https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/2011_0001_548_Alkotmany-jog/ch04s04.html
- [2] **1995. évi LVII. törvény** a vízgazdálkodásról
- [3] **10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet** az árvíz- és a belvízvédekezésről
- [4] **2011. évi CXXVIII. törvény** a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról
- [5] **Magyarország Alaptörvénye** (2011. április 25.)
- [6] **47/1994. számú, Fővárosi Önkormányzati rendelet** az árvíz- és belvízvédekezésről
- [7] **Baán Mihály–Bors István–Csiffáry Tamás–Hári László Kocsis Lajos–Szentés László:** Magyarország védelmi igazgatása a közigazgatás új környezetében, 51. old. Budapest, Zrínyi Kiadó, 2014